

Indenrigsministeren: Saavidt jeg skjønner, have nu samtlige de Herrer, der have stillet Vædringsforslag, motiveret disse, og det er derfor nu paa Tide, at jeg udtaler mig om Regjeringens Stilling til dem. Hvad de af den ærede Rigsdagsmand for Bornholms Amts 1ste Valgfreds (Kofod) stillede Forslag angaar, da finder Regjeringen sig ikke opfordret til at modstætte sig at modtage de Bevillinger, som her ere bragte i Forslag; men det ærede Medlem maa vide, at man heller ikke betragter dem ganske i den Sphære, hvori de hidtil ere blevne behandlede her, idet man ikke anser dem for at være et Arkantum, hvorved Tidens Bevægelser skulde kunne løses, men paa den anden Side heller ikke erkjender, at de have disse konstitutionelle eller finantsielle Vanskeligheder, som ærede Medlemmer have villet tillægge dem. Jeg betragter dem ganske simpelt som Bevillinger, der foreslaas til i enkelte Retninger at hjælpe Ting frem, som maasse ere fremkaldte af den nuværende Bevægelse, men som man heller ikke kan negte staa i en vis Forbindelse dermed. Der er fra flere ærede Medlemmers Side udtalt, at de sympatiserede med de Bestræbelser, som have været Gjenstand for disse Forslag; jeg siger: det gjør jeg med, og naar man har troet, at de Midler, der her ere foreslaaede, vare i saa høj Grad utilstrækkelige, som man har udtalt, ja, da ligger dette efter min Formenting deri, at man lægger noget Andet i Forslagene end det, der egentlig talt ligger i dem. Jeg betragter dem aldeles ikke som Programmer eller som store Principløsninger, thi dertil tror jeg ikke, at de ere skiftede, men jeg betragter dem som Midler, man tilbyder Regjeringen, hvormed den antages at kunne udrette noget Godt; anderledes ønsker jeg ikke at have dem betragtede, og kun under denne Forudsætning er det, at jeg udtaler mig velvilligt om dem. — Hvad nu navnlig det første Forslag angaar, som gaar ud paa at opstille Præmier for en fortrinlig Dyrkning af Husmandsblodder, da vil jeg sige, at jeg anser det for en af Brøstene

i vort Samfund, at den Jord, Husmanden bruger, dyrkes under saa ugunstige Forhold, som i det Hele taget er Tilfældet. Jeg tror ikke, at det lader sig benægte, at den baade bliver dyrket daarligt og dyrket under et Tryk paa Dyrkerne, hvorunder de ikke behøvede at være. Det er en Sandhed, som ikke tør benægtes, at Husmændene blive stillede i et særøget Afhængighedsforhold til dem, hvis Hjælp de ikke kunne undvære, ikke blot i selve Hjælpen, som ydes dem, idet de maa tage den, som den bedst kan falde, uden Hensyn til om det altid er den beleiligste Tid for dem, men ogsaa i andre Henseender føle de sig bundne ligeoverfor de Mænd, hvis Bistand, de ikke kunne undvære. Der er imidlertid heller ikke den mindste Tvivl om, at det Udbytte, de faae af deres Lodder, er overmaade ringe, naar de skulle betale den Kraft, de behøve, for overhovedet at kunne dyrke dem. Jeg anser det derfor for at være en Opgave, som vel kan ligge os nær, og det meget nær i disse Tider, at undersøge, om der kunde gøres Noget i den Henseende, og jeg tror ikke, at det Middel, som den ærede Forslagsstiller her har foreslaaet, er saa ubensigtsmæssigt eller ringe, som man har betegnet det (Kjær: Jo, det veed Gud det er!). Det ærede Medlem siger: Jo, det veed Gud, det er; men jeg vil dog dertil svare ham, at det ikke paa nogen Maade er nogen ny Tanke, som her ligger for, men en Tanke, der har havt sin Tilværelse længe, førend der var Spørgsmaal om den ærede Rigsdagsmand for Bornholms Amts 1ste Valgfreds; thi de allerfleste af de ældre bestaaende økonomiske eller landøkonomiske Selskaber have anset det for at være en Opgave, der var dem værdig, og som de mulig kunne løse med Præmier: at opfordre og tilskynde Husmændene til at komme ind paa en anden Maade at dyrke deres Lodder paa end den, der er almindelig over hele Landet. Jeg skal ikke opholde mig længe ved at belyse dette, fordi det følger af sig selv, at Husmanden ikke alene for sit Bedkommende,